

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تبریز

مرکز توسعه و هماهنگی پژوهش دانشگاه علوم پزشکی تبریز

RDCC

Writing an Effective Literature Review

Dr. Leila Nikniaz

Assistant professor

Health Management Research Center

Tabriz University of Medical Sciences

چرایی بررسی متون.....

● جلوگیری از دوباره کاری

● دستیابی به یافته های دیگران

● آشنایی با روش کار دیگران

● تامین دلائل علمی جهت مطالعه فوق

فواید بررسی متون

- انتخاب عنوان مناسب
  - بیان مسئله و تأمین دلایل آن
  - آمار و ارقام پشتیبانی از ضرورت تحقیق
  - بیان پیشینه قبلی مطالعه و خلاء موجود
  - شناسایی روش و طرح مناسب برای تحقیق
  - انتخاب روش و ابزار گرد آوری اطلاعات
- نشان دادن به داوران که به اندازه کافی مطالعه داشته اید.

فواید بررسی متون

شناخت متغیرهای موثر در مطالعه و نقش آنها و نحوه

کنترل

تعاریف نظری و عملی برای واژه ها

حجم نمونه

روشهای آماری مناسب

روشهای اجرایی

گزارش نویسی

مرور هر مجموعه‌ای از متون، در واقع مشتمل

بر چهار گام اساسی است:

۱. تصمیم‌گیری در خصوص نوع متونی که قرار است مرور شوند.
۲. مطالعه و درک آنچه نویسندگان در آثارشان آورده‌اند.
۳. ارزیابی ایده‌ها، روش‌های پژوهشی و نتایج هر کدام از آثار.
۴. جمع‌بندی محتوای متون یا اسناد یا شواهد مرور شده.

○ فرد ممکن است به راحتی در پیچ و خم‌های
آنها گرفتار شود.

○ پس، به نوعی استراتژی یا راهبرد نیازمندیم
که به کمک آن بتوانیم:

مرور متون چیست؟

① فرآیند جستجو

② انتخاب

③ تحلیل نظام‌مند

④ خلاصه‌سازی

در یک زمینه موضوعی خاص منتشر شده‌اند.

مرور منابع و مطالعات مرتبط با موضوع پژوهش

(حداکثر ۵ مطالعه مرتبط)

خلاصه ای از نتایج مطالعات انجام شده در زمینه موضوع تحت بررسی ترجیحا مربوط به زمانهای جدید و بروز باشند.

نشان می دهیم که در زمینه علمی مورد نظر چه خلاء هایی وجود دارد؟
و ما چگونه می خواهیم این خلاء ها را با تحقیق خود پر نماییم.

پژوهشگر در انتخاب مطالعات برای این قسمت از بیان مساله کاملا بی

طرف باشد

به این معنی که :

بررسی متون محدود به مطالعات با نتایج معنی دار (مثبت یا منفی)

منابع اطلاعاتی برای بررسی پیشینه پژوهش

- مجلات الکترونیکی
- کتابهای موجود
- پایاننامه های دکترا و کارشناسی ارشد داخل و خارجی
- فصلنامه ها و نشریات علمی
- مقالات چاپ شده و ارائه شده در همایشهای علمی
- نظرات افراد متخصص و صاحب نظران

مراحل کلی مرور متون

- (۱) تدوین سؤال و سپس کلید واژه‌های مورد جستجو.
- (۲) مشخص کردن مناسب‌ترین منبع (منابع) برای جستجو (مقالات مروری نظام مند، مروری یا اصیل).
- (۳) مشخص کردن استراتژی جستجو در منبع یا منابع مورد نظر.
- (۴) بازیابی اطلاعات کتابشناختی متون.

(۵) بررسی اطلاعات بازیابی شده، کنار گذاشتن اطلاعات غیر قابل استناد و بی ارتباط،

(۶) وارد نمودن اطلاعات کتاب‌شناختی متون مورد نظر در نرم‌افزارهای مدیریت مراجع.

(۷) مرتب‌سازی یا دسته‌بندی متون بازیابی شده.

انواع متون

◎ پژوهش‌های اولیه

(۱) تحقیقات کمی

(۲) تحقیقات کیفی

◎ پژوهش‌های ثانویه

انواع مرور

(۱) مرور نقلی یا غیرنظام‌مند

(۲) مرور سیستماتیک یا نظام‌مند

خصوصیات مرورهای نقلی

- (۱) پرسش پژوهشی خاصی ندارند.
- (۲) استراتژی جستجوی مشخصی ندارند.
- (۳) روش معین و مشخصی برای نقد و سنتز یا تلفیق متون ندارند.
- (۴) به راحتی قابل تکرار نیستند.

خصوصیات مرورهای نظام‌مند

- (۱) پرسش پژوهشی خاصی را دنبال می‌کنند.
- (۲) دارای استراتژی‌های جستجوی مشخص با روش‌های جامع و دقیق هستند.
- (۳) دارای روش‌های قدرتمندی برای نقد و سنتز متون هستند.
- (۴) مرورهای متون بسیار جزئی‌نگر، نیازمند فرآیندی سخت‌گیرانه هستند.

در مرور متون، دقیقاً به دنبال چیزی هستید؟

در سرتاسر فرآیند مرور متون کاملاً تابع
سؤال پژوهشی هستید و فقط به دنبال متونی
می گردید که مرتبط با پرسش پژوهشی
هستند.

روش های جستجوی متون

◎ چهار روش اصلی برای جستجوی متون وجود دارد.
این چهار روش عبارتند از؛

(۱) جستجوی پایگاه های داده ای الکترونیک از طریق رایانه،

(۲) جستجو در لیست مراجع،

(۳) جستجوی دستی متون در مجلات مناسب،

(۴) جستجو بر اساس نام نویسندگان و تماس مستقیم با آنها.

ارزیابی نقادانه متون

چگونگی ارزیابی نقادانه متون

- پس از اتمام موفقیت آمیز جستجوی جامع متون منتشر شده و پیدا کردن منابع به ظاهر مناسب برای پاسخگویی به پرسش پژوهشی،
- گام بعدی، مطالعه و مطالعه دوباره آنهاست.

هدف این است که با متون جمع آوری شده کاملاً آشنایی پیدا کرده و بتوانید نقاط قوت و ضعف و نیز میزان ارتباط متون با موضوع مورد نظرتان را تعیین کنید.

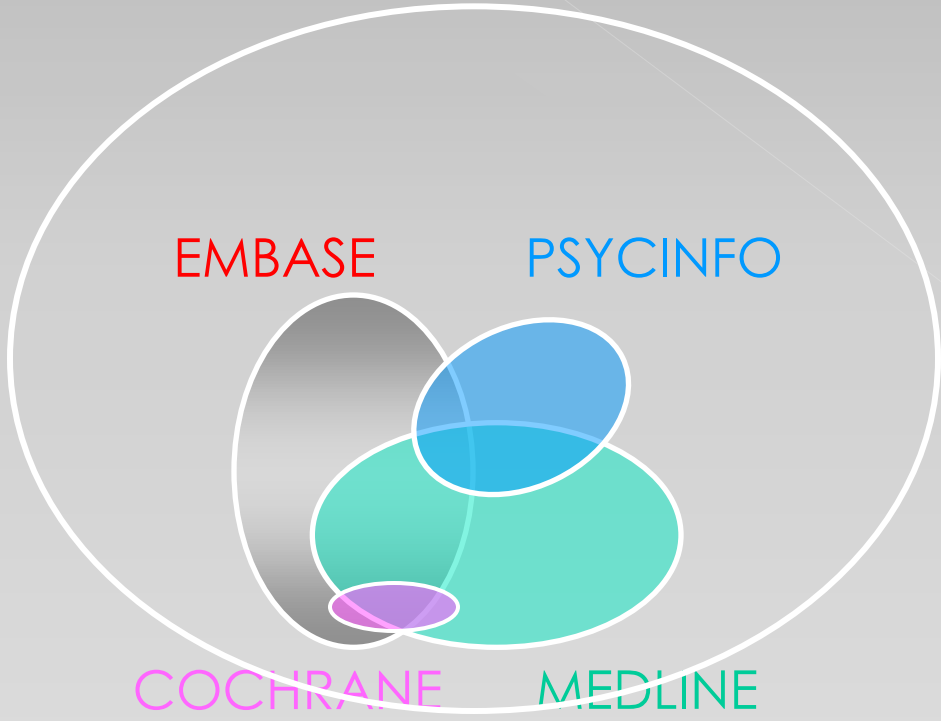
پرسش‌های زیر را در مورد هر کدام از مقالات کمی مطرح کنید:

- (۱) سؤال پژوهشی چیست و چرا تحقیق اجرا شده است؟
- (۲) از چه روشی برای اجرای تحقیق استفاده شد؟
- (۳) اندازه نمونه چقدر بوده است؟
- (۴) آیا نمونه‌ی مناسبی انتخاب شده است؟
- (۵) داده‌ها چگونه جمع‌آوری شده‌اند؟
- (۶) داده‌ها چگونه تجزیه و تحلیل شده‌اند؟

منابع جستجو

- ◉ Web of Science
- ◉ Scopus
- ◉ Google Scholar
- ◉ Medline
- ◉ Embase
- ◉ Cochrane

UNIVERSE OF BIOMEDICAL JOURNALS
30,000

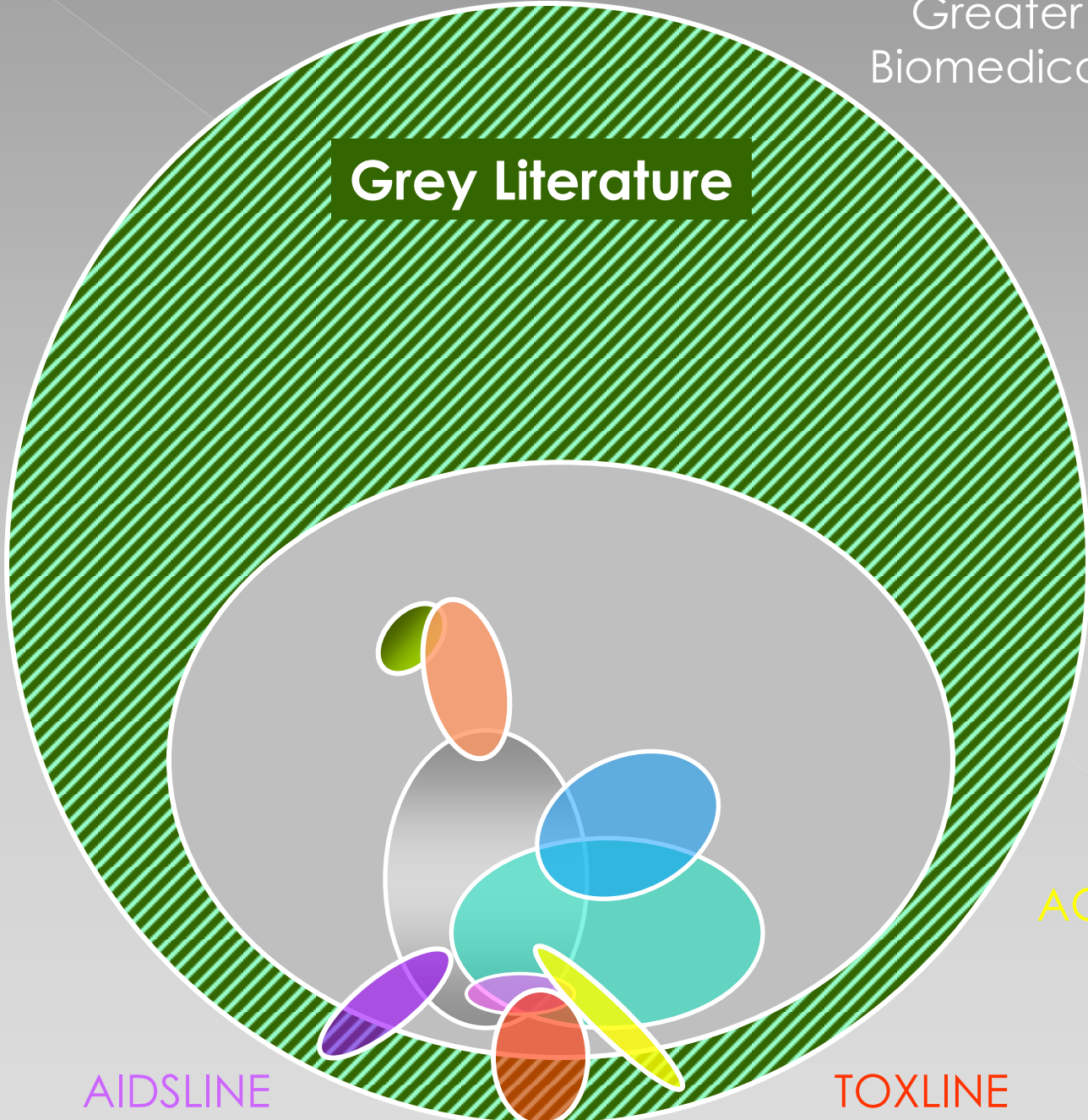
Greater Circle of
Biomedical Literature

Grey Literature

AGEINFO

AIDSLINE

TOXLINE

سایر منابع جستجوی اینترنتی

www.scholar.google.com ◎

قابلیت جستجوی citations علاوه بر خود
مقالات ◎

www.irandoc.ac.ir ◎

www.iranmedex.com ◎

SID ◎

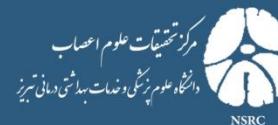
روش تحقیق کاربردی در علوم پزشکی

براساس سرفصل های مصوب
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

روش تحقیق کاربردی در علوم پزشکی
Applied Research Methodology in Medical Sciences

Applied Research Methodology in Medical Sciences

Morteza Ghojzadeh M.P.H., Ph.D.
Fatemeh Pournaghi Azar DDS., MDS.

سخنی با خوانندگان

کتاب حاضر دارای این ویژگی خاص است که به پژوهشگران در تدوین گام به گام مراحل مختلف انجام یک پژوهش به زبانی ساده و علمی و با مثال های روشن کمک می نماید. نویسندگان با اعتقاد بر این باور و به امید ارائه خدمتی شایسته اقدام به تهیه و تدوین این نوشتار نموده و مخاطبین خود را پژوهشگران جوان و مشتاق علوم پزشکی قرار داده اند.

نام گذاری عنوان روش تحقیق کاربردی در علوم پزشکی بر این کتاب نیز ناشی از باور فوق است تا با بیان اساسی ترین و مقدماتی ترین اصول پژوهش با زبانی حتی الامکان ساده و روان، بتواند بر آشنایی آنان با فنون و مهارت های پژوهش بیفزاید و به همین دلیل از بیان و ارائه فرمول ها و با محاسبات ریاضی پیچیده که بعضاً در پژوهش های علوم پزشکی کاربرد دارد؛ اجتناب شده است. کتاب حاضر شامل ۱۵ فصل جداگانه هست که هر فصل، به بیان جزئیات و اجزای یک پژوهش کاربردی می پردازد.

دکتر مرتضی قوجازاده
دکتر فاطمه پورنقی آذر

Applied Research Methodology in Medical Sciences

دکتر مرتضی قوجازاده
دکتر فاطمه پورنقی آذر

۱۳۹۴

ISBN : 978-600-7128-55-8

بها ۵۰۰۰۰ ریال